

Verkställigheten av hemlig avlyssning vid polismyndigheten (region Mitt)

1. BAKGRUND

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden har granskat ärenden vid Åklagarkammaren i Västerås där den enskilde inte underrättats om att hemliga tvångsmedel använts. Vid granskningen fick nämnden del av uppgifter i Polismyndighetens avlyssningssystem som tyder på att hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation (hemlig avlyssning) verkställts i ett fall även efter det att åklagare hävt tvångsmedelsbeslutet. Med anledning av detta uttalade nämnden att den avsåg att ta upp Polismyndighetens hantering till utredning i ett särskilt ärende.¹

2. RÄTTSLIGA UTGÅNGSPUNKTER

Bestämmelser om hemliga tvångsmedel, såsom t.ex. hemlig avlyssning, finns framförallt i 27 kap. rättegångsbalken (RB).²

Hemlig avlyssning innebär att meddelanden, som i ett elektroniskt kommunikationsnät överförs eller har överförts till eller från ett telefonnummer eller annan adress, i hemlighet avlyssnas eller tas upp genom ett tekniskt hjälpmedel för återgivning av innehållet i meddelandet (27 kap. 18 § första stycket RB).

¹ Nämndens uttalande den 16 februari 2017 ”Granskning av ärenden vid Åklagarkammaren i Västerås där den enskilde inte underrättats om hemlig tvångsmedelsanvändning” (dnr 44-2016).

² De rättsliga utgångspunkterna utgår från rättegångsbalkens bestämmelser per den 1 januari 2015. Innehållet i de för uttalandet aktuella bestämmelserna har dock inte ändrats i materiellt hänseende i förhållande till vad som gällde vid tidpunkten för tvångsmedelsanvändningen i de ärenden som är föremål för denna granskning.

Beslut om hemlig avlyssning meddelas av rätten efter framställning av åklagaren (27 kap. 21 § första stycket RB).³

Ett tillstånd till hemlig avlyssning får inte bestämmas längre än nödvändigt och får, när det gäller tid som infaller efter beslutet, inte överstiga en månad från dagen för beslutet (27 kap. 21 § andra stycket RB). Tillståndstiden kan förlängas genom nya beslut.

Om det inte längre finns skäl för ett beslut om hemlig avlyssning ska åklagaren eller rätten omedelbart upphäva beslutet (27 kap. 23 § RB).

3. UTREDNINGEN

Nämnden har tagit del av relevanta handlingar i aktuellt tvångsmedelsärende. Vidare har nämnden kontrollerat verkställigheten av det tillståndsbeslut som är föremål för denna granskning. Genom den vid nämnden företagna utredningen har bl.a. följande framkommit.

Den 25 september 2013 begärde och beviljades åklagaren tillstånd till hemlig avlyssning avseende ett mobiltelefonnummer. Tillståndet gällde under perioden den 25 september – 23 oktober 2013. Den 8 oktober 2013 kl. 12.15 beslutade åklagaren att upphäva tvångsmedelsbeslutet.

Uppgifter i Polismyndighetens avlyssningssystem tyder på att hemlig avlyssning pågått även den 9 oktober 2013. Det framgår emellertid inte när avlyssningen avbröts.

4. NÄMNDENS BEDÖMNING

Nämnden konstaterar att Polismyndigheten under i vart fall cirka 12 timmar utfört hemlig avlyssning av ett mobiltelefonnummer trots att erforderligt tillstånd till åtgärden saknats. Det förefaller således som att det vid Polismyndigheten har förekommit fel som kan utgöra brott. Nämnden anmäler därför förhållandena till Åklagarmyndigheten i enlighet med bestämmelserna i 20 § förordningen (2007:1141) med instruktion för Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden.

5. BESLUT

Nämnden anmäler förhållandena till Åklagarmyndigheten. Med detta uttalande avslutas ärendet.

³ Sedan den 1 januari 2015 har dock åklagaren möjlighet att under vissa förutsättningar meddela tillstånd till hemlig avlyssning i avvaktan på rättens beslut.

Nämnden emotser åklagarens slutliga beslut i förundersökningsfrågan.

På Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens vägnar

Sigurd Heuman

I avgörandet har deltagit: Sigurd Heuman (ordförande), Barbro Thorblad, Linnéa Darell, Berit Jóhannesson, Christina Linderholm, Ewa Samuelsson, Mats Sander och Jonas Åkerlund (enhälligt).

Föredragande: Ylva Öhrström

Expedition till:

Åklagarmyndigheten, Särskilda åklagarkammaren

Kopia för kännedom till:

Polismyndigheten, Rättsavdelningen, enheten för rättslig styrning och stöd